

Nya EU-regler om säkra länder: Hur påverkas asylrätten i Europa?

Med nya regler om säkra ursprungsländer och säkra tredjeländer vill EU bidra till mer effektiva asyلفörfaranden i medlemsstaterna och öppnar för att flytta ansvaret för asylsökande till länder utanför unionen. **Bernd Parusel**, forskare i statsvetenskap vid Sieps, förklarar nyheterna och diskuterar möjliga konsekvenser.

Den 10 februari 2026 gav Europaparlamentet klartecken till nya EU-regler gällande säkra ursprungsländer och säkra tredjeländer för asylsökande. Om rådet som förväntat också antar lagstiftningen blir det lättare för medlemsstaterna att avslå asylansökningar och att hänvisa asylsökande till länder utanför EU. Formellt handlar överenskommelsen om ändringar i den [asylprocedurförordning](#) som antogs 2024 inom ramen för EU:s så kallade [nya migrations- och asylpakt](#).

Begreppen säkra ursprungsländer och säkra tredjeländer är inte helt nya; de har funnits i EU:s gemensamma asyssystem under många år. Hittills har medlemsstaterna dock haft olika länder på sina listor över säkra ursprungsländer, och det har inte varit obligatoriskt att använda säkra länder i nationella asyلفörfaranden.¹ Den främsta skillnaden nu är att framför allt bestämmelsen om säkra tredjeländer kan komma att tillämpas bredare och omfatta fler personer.

Säkra ursprungsländer

Ett säkert *ursprungsland* innebär att det inte förekommer någon förföljelse eller någon verklig risk för allvarlig skada i det landet. Asylansökningar från personer från detta land kan därför avslås som ogrundade, om inte den sökande kan visa att landet inte är säkert för just honom eller henne. Syftet med regeln är att effektivisera asylprocedurerna

och snabbt kunna avslå asylsökande från säkra ursprungsländer.

Med de nya reglerna får EU nu för första gången en gemensam, bindande lista över säkra ursprungsländer som innehåller Bangladesh, Colombia, Egypten, Indien, Kosovo, Marocko och Tunisien. Utöver dessa ska alla EU-kandidatländer betraktas som säkra om det inte finns starka skäl som talar emot, till exempel ett krig, som i Ukraina. Det införs även en möjlighet att fastställa ett ursprungsland som säkert fast med undantag för specifika delar av dess territorium eller gällande specifika persongrupper. Detta kan i sin tur leda till att fler länder anses som säkra.

För personer från säkra ursprungsländer ska ett påskyndat prövningsförfarande på högst tre månader användas. I många fall kommer de asylsökande som anses komma från säkra ursprungsländer sannolikt att få sitt ärende prövat inom ramen för det nya gränsförfarandet som införs med pakten.²

Säkra tredjeländer

Att säkra *tredjeländer* anges i lagstiftningen innebär att asylsökande kan nekas asylprövning i EU om det finns ett annat land som personen kan söka asyl i och som kan anses vara säkert för personen. Enligt gällande lagstiftning har en person bara kunnat hänvisas till ett säkert tredje

¹ I Sverige infördes möjligheten att definiera ursprungsländer som säkra år 2020 genom proposition 2020/21:71. Det är Migrationsverket som fastställer listan. På Migrationsverkets förteckning finns i skrivande stund sju länder: Albanien, Bosnien och Hercegovina, Chile, Kosovo, Mongoliet, Nordmakedonien och Serbien, se *Migrationsverkets föreskrifter om förteckning över säkra ursprungsländer*, MIGRFS 2025:1, 13 januari 2025.

² Gränsförfaranden ska genomföras inom 12 veckor och bland annat användas för asylsökande från länder varifrån färre än 20 procent beviljas internationellt skydd.

land om personen har anknytning till landet. Det har exempelvis kunnat handla om anhöriga som är bosatta där, eller att personen tidigare har haft uppehållstillstånd där.

Med de nya reglerna kan ett land som en asylsökande bara har rest igenom – eller också ett helt annat land som personen inte alls har någon koppling till – fungera som säkert tredjeland om EU eller en medlemsstat har ett avtal eller en överenskommelse med landet. När en person söker asyl ska myndigheterna inom två månader avgöra om ett sådant land finns. Ett viktigt syfte med ändringen är i grunden att göra det möjligt för medlemsstaterna att införa så kallade [Rwanda-modeller](#), det vill säga att asylsökande kan skickas till något land utanför unionen där de kan få skydd. En sådan modell har Storbritannien tidigare velat införa, med Rwanda som säkert tredjeland, men det stötte på [rättsliga hinder](#).

Viss harmonisering – men svagare rättssäkerhet

I grunden är det konsekvent för EU att ta fram en gemensam lista över säkra *ursprungsländer*. En gemensam lista skapar mer enhetlighet i EU:s asylrättsystem. Däremot kan medlemsstaterna själva fastställa ytterligare ursprungsländer som säkra, utöver dem som finns på EU:s gemensamma lista. Det handlar därmed inte om fullständig harmonisering och enhetlighet.

En annan aspekt är att EU:s gemensamma lista inte tas fram av en expertmyndighet utan genom en lagstiftningsprocess. Även om det finns regler och kriterier för hur bedömningen ska göras – den ska bland annat grunda sig på ”relevanta och tillgängliga informationskällor” från exempelvis EU:s asylbyrå EUAA – finns det en risk att listan [politiserar](#). Den av Europaparlamentet nu godkända listan tyder till exempel på att vissa ursprungsländer har identifierats som säkra eftersom många asylsökande kommer därifrån, inte i första hand för att länderna utmärker sig som särskilt säkra när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter.

De nya reglerna gällande säkra *tredjeländer* är en långtgående förändring av EU:s asylsystem. Även om de inte nödvändigtvis strider mot internationell rätt är det tveksamt om det är rätt väg för EU att försöka flytta ansvaret för människor på flykt till länder i fattigare världsdelar. Redan nu befinner sig de flesta flyktingar i den globala södern och inte i EU. FN:s flyktingorgan [UNHCR har argumenterat](#) för att det är positivt om länder samarbetar kring skyddssökande personer om det leder till en bättre ansvarsfördelning som i sin tur förbättrar situationen för flyktingar. Länder ska dock inte skjuta ifrån sig sitt ansvar.

Om begreppet säkra tredjeländer kommer att tillämpas i verkligheten aktualiseras också frågan om EU kan säkerställa att skyddsbehövande personer inte skickas vidare från de säkra tredjeländer som de hänvisas till. Detta skulle kunna strida mot principen om [non-refoulement](#) som utgör kärnan i dagens asylrätt.³

Risker med externalisering

Omröstningen i parlamentet och rådets inställning visar tydligt att det finns en politisk vilja att externalisera delar av EU:s ansvar för asylsökande och migranter och att på så sätt försvaga asylrätten i Europa. Det är dock oklart om EU, eller en eller flera medlemsstater, lyckas komma överens med något tredje land om en ”Rwanda-lösning”, vilka kostnader eller andra motprestationer det i så fall innebär och hur många personer som kan skickas dit. Beroende på vad EU erbjuder är det inte uteslutet att ett eller flera länder ställer upp, men det kan medföra att EU:s asyl- och migrationshantering blir beroende av länder utanför unionen. Risken med detta är att andra länder, som inte nödvändigtvis är demokratier, får möjlighet att utöva påtryckning på EU. De skulle exempelvis kunna kräva politiska eftergifter eller mer pengar.

³ Principen om non-refoulement, som också kallas förbudet mot avvisning och utvisning av skyddssökande, innebär att en person som anländer till en stats gränser eller som vistas inom dess jurisdiktion och som uppger sig vara flykting inte godtyckligt kan avvisas eller utvisas om följden är att återvändande sker till en plats där personen riskerar förföljelse, tortyr, godtyckliga försvinnanden och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.